

نُٹ رے پُرائے رشتے آتے سمیں دی منگ

پنڈاں وچ رہ کے تنگیاں کڈا تے قر ضے دی مار نال
زمین گوا کے بے زار ہويا نکا کسان روزگار دی بہال وچ
شہراں ول چالے پاوندا ہے۔ اتھے اوہدا واہ پور مزدوراں،
کاریگراں آتے روزگار دی بہال وچ پھردے پور لوکاں نال
پیندا ہے تے کم آتے رہن سہن دی ساجھ وچ اپنے ورگے
ہورنا نال اوہ وی شامل ہو جاندا ہے۔ ہُن اوہنوں شہر
دے طور طریقے آتے رہی بہی سگھنے پیندے نے۔ پنڈاں
دی ذات برادری آتے بہائیچارا ہُن کم دے نوین تہاں آتے
مہلے وچ کسے کم نہیں آؤندے۔ شہر وچ اپنے پنڈ توں
روزگار دی بہال وچ آئے ہوئے ہورناں بندیاں نال ساجھ شہر
وچ کسے حد تک تاں آسرا بندی ہے پر آکھر کم آتے
مہلے دی ساجھ ہی اوناں دی روز دی زندگی لئی فیصلہ کن
تت بعدے ہن۔

یونیناں آتے مہلا کمیٹیاں نوین رشتے آتے نوین ساجھ
دے وسیلے بن جاندا ہن۔ مہلے آتے بستیاں وچ دور
دراز تھانواں توں لوک آئے ہندے ہن۔ انہاں نال ملن
ورتن نال نویاں دوستیاں، یاریاں آتے جگتاں بندیاں ہن۔

بہار، اُتراکھنڈ، یو پی، کیرلا، تاملناڈ وغیرا توں آئے
ہوئے لوکاں نال رشتے جڑدے ہن۔ روزگار کماؤن لئی ایہ
نویں رشتے اوسدے اپنے رشتے بن جاندے ہن اتے اوسدی
رہانیت دا حصہ بن جاندے ہن۔ اپنے گزارے لئی اوسنوں
ہورناں نال رل ملکے زندگی دا گھول چلاؤنا ضروری ہو جاندا
ہے۔

اکو تہاں کم کردے تے وچردے نوجوان منڈے کڑیاں دے
آپس وچ سنبندھ بن جاندے ہن اتے بہتی وار اوہ منمرضی
دے جیون ساتھی وی چن لیندے ہن جس نال ذات، برادری،
دھرم، علاقے اتے خون دی بنیاد تے بنے ہوئے رشتیاں
نوں ہور ڈھاء لگدی ہے۔ پرائے رشتیاں اتے پرائی رہانیت
لئی اک سنکٹ پیدا ہو جاندا ہے۔

پنڈاں وچ وی کساناں نوں اپنے ہتّاں دی راکھی لئی
دوسرے کساناں اتے دوسرے پنڈاں دے کساناں نال رل کے
یونیناں بناؤئیاں پیندیاں ہن جو کہ ذات برادری اتے
خون دے رشتیاں دی پکڑ نوں ڈھلا کردیاں ہن۔ کسان
یونین وچ ہر تراں دے کسان ہندے ہن۔ کساناں دی آپنی
لوڑ اس نویں سانجھ اتے نویں رشتیاں نوں جنم دندی

ہے۔ اسے تراں ہی عورتاں دیاں جتھیںندیاں، نوجواناں دی جتھیںندیاں، سکول، کالج، سیاسی جتھیںندیاں اک نویں ساجھ آتے نویں رُبانیت نوں بناؤندیاں ہن۔ انہاں ساریاں اداریاں وچ اک دوجے نال ساجھ آتے رشتے خون جاں ذات دی بُنیاد تے نہیں ہندے۔ ایہ انسانی جاں جماعتی بُنیاد تے ہندے ہن۔ یونیناں وچ صرف اک ہی جماعت جاں کتے والے بندے ہندے ہن۔ مثال دے طور تے کسان یونین وچ جگیدار نہیں ہندے۔ اوناں دیاں آپنیاں الگ جتھیںندیاں ہوندیاں ہن۔ اسے تراں ویدیارتھیاں دیاں، عورتاں آتے کئی ہور جتھیںندیاں آتے اداریاں وچ کئی جماعتاں، ورگاں، ذاتاں نال سبندھ رکھن والے عورتاں مرد شامل ہندے ہن۔

نویاں ساجھاں نویں حالات توں پیدا ہوئیاں لوڑاں توں ہی جمڈیاں ہن آتے نویں سوچ، خیال، سیدھ آتے نویں رُبانیت نوں اُساردیاں ہن۔ ساجھے کم لئی اک دوجے دے موڈھے نال موڈھا لا کے کھڑنا، ساجھا ادم کرنا آتے ساجھے نشانے لئی ہمت کرنا نویں حالات وچ ضروری بن جاندا ہے۔ آپنیاں لوڑاں لئی انسان نوں دوسریاں تے نرہر کرنا پیندا ہے اس لئی ایہ ساجھ بدلدے سمیں وچ ہور وی پگی ہندی جاندی ہے۔ ہن پریوار آتے خون دے رشتے آتے ذات برادری دے رشتے اوسدیاں لوڑاں پوریاں نہیں کر سگدے۔ اوسدیاں جسمانی

آتے رُہانی لوڑاں پور ادارے جویں کہ مندئی، سرکار، یونیناں،
جٹھبندیاں آتے سیاسی پارٹیاں پوریاں کردیاں ہن جاں پوریاں
کر سکدیاں ہن۔ ہن اوہ آپنی لوڑاں پوریاں کرن لئی پریوار
جاں برادری تے نہیں بلکہ پورے سماج تے نرہر ہے۔

خُون آتے ذات برادری دے رشتیاں دی تھان تے جماعتاں
اگ پئیاں ہن۔ مثال دے طور اسپں عام سُنڈے ہاں کہ
جی امیر بندے آپنے غریب رشتیداراں نوں پُچھدے نہیں آتے
غریباں دا آپنے گھر آوٹا آپنی ہتک سمجھدے ہن۔ اس
وِشے تے پچھلے سالوں وِچ بہت کہائیاں تے فلماں بنیاں
ہن۔ امیر بندے آپنے غریب رشتیداراں نوں سیاندے نہیں۔
اوہ آپنے رشتے ہورناں امیراں نال زیادہ بہتر سمجھدے ہن
تے امیراں نوں ہی آپنے میچ دے سمجھدے ہن غریب رشتے دار
نوں نہیں۔ غریب رشتے دار پُرانے رشتیاں آتے ساجھ دی
آس وِچ ہندے ہن پر امیر اس ساجھ توں باہر نکل چکے
ہندے ہن۔ امیراں آتے غریباں دے مُہلے آتے بستیاں
وگھ ہن۔ جو اک سمیں وِچ ساجھا تھان ہندا سی ہن
جماعتی آدھار تے ونڈیاں جاندا ہے۔ صرف تھان دی ونڈ نہیں
ہندی بلکہ رُہانی ونڈ وی ہو جاندی ہے۔ غریب امیراں دے
علاقے ولّ جان دی سوچدے وی نہیں آتے جے غریب جان
دی سوچدے ہن تاں اوسدا نتیجہ اکثر بُرا ہی ہندا ہے۔

جے کسے طریقے نال، کسے انسانی ادارے وچ غریب آتے
 امیر دی سانجھ پے وی جاندی ہے تاں اونان دوہاں نوں اکثر
 دگھ ہی جھیلنا پیندا ہے۔ مثال دے طور تے کہائیاں
 آتے فلماں وچ امیر گھر دے لڑکے-لڑکی دا کسے غریب
 جاں مزدور دے لڑکے-لڑکی نال کالج جاں کم دوران پریم ہو
 جاندا ہے۔ ایہ رشتہ دوہاں ٹبران نوں وکھت پا دیندا ہے۔
 کیونکہ امیر ٹبر نوں ایہ رشتہ بالکل ہی منظور نہیں
 ہندا کیونکہ انہاں لئی ویاہ شادی اپنے ہاں والیاں نال
 جاں اپنے توں زیادہ پیسے والیاں نال سانجھاں بناؤن لئی
 ہندے ہن نہ کہ منڈے کڑی دی خوشی لئی۔

روشن خیال مرد عورتاں نے ہمیشہ ہی مانس کیہ ذات اک
 ہی پہچان بو دا سنیہا دتا ہے۔ آج دے نویں حالات،
 نویں رشتے، آتے رُہانیت منگ کردے ہن کہ سربت دے
 ہکاں آتے لوڑاں دی راکھی دی بُنیاد تے اک نواں
 سماج اُساریا جاوے جو سربت دے بھلے دی ذمہ واری لوے۔
 سارے ظاہر آتے باتن، باہر مکھی آتے انتر مکھی حالات اس
 راہ ول ہی اشارہ کر رہے ہن۔ اس دی اک جھلک
 اس گل وچ دسدی ہے کہ سرکاری آتے غیر سرکاری ادارے،
 ساریاں سیاسی پارٹیاں لوکاں دا پگھ پورن دا دعوہ کرن

لئی مجبور ہن۔ مثال دے طور تے منموہن سنگھ دی یوپیئے
 سرکار وی عام آدمی دے بھلے دے نہ ہیٹھ ہی چیزاں دے بھاء
 ودھاؤندی ہے اتے بیجپی، کھبے پگھی تے ہور ورودھی
 پارٹیاں وی عام آدمی دے بھلے دے ناں ہیٹھ ہی بھارت بندھ
 دا اعلان کردیاں ہن۔ سو حالات توں مجبور ہو کے اتے
 ووٹاں لین لئی ایہ سارے ہی عام آدمی دے بھلے دا شور
 مچاؤن لئی مجبور ہن ہالانکہ اصلیت وچ ایہ ہمیشہ ہی لوکاں
 دے ہتاں دے اُلٹ چلدے ہن۔

کوئی وی ادارہ جہڑا عام لوکاں دے بھلے دی گل نہیں کردا
 اوسدی کوئی پرتیت نہیں بندی۔ حالات منگ کر رہے ہن کہ
 سربت دے بھلے دا سماج اُساریا جاوے۔ نویں حالات دے پیدا
 ہون کر کے پنجاب دا پُرانا سماجی اتے رُبانی ڈھانچہ لیرو-لیر
 ہو چُکیا ہے اتے اِسدی کُکھ وچوں ہی نویں رشتے،
 نویں سانجھ اتے نویں رُبانیت بن رہی ہے تے آج اک
 نواں سماج بناؤن دی لوڑ ہے۔ حالت منگ کر رہے ہن
 کہ پُرانی سانجھ اتے رُبانیت دے وین پاؤن دی بجائے اک
 نویں سانجھ اتے نویں رشتیاں دے آدھار تے اک نواں
 سماج اُسارن لئی سنگھرش تیز کریئے۔